

Ik wil toch weer even terugkomen op het nieuwe plan,' zegt Ahmun de volgende dag als hij bij zijn vader komt binnenlopen.

'De piramide voor farao Khufu?' zegt vader.

'Heb jij enig idee hoe waanzinnig groot die gaat worden? En hoeveel materiaal we nodig zullen hebben? En hoeveel mensen? En heb je enig idee van een plek waar je zo'n gigantisch gevaarte kunt plaatsen? Is er ergens een stuk woestijn dat stabiel genoeg is voor zo'n ding en waar niet drie keer per jaar aardbevingen zijn? Waar überhaupt voldoende horizontaal terrein is?'

'Dat zijn veel vragen...' zegt vader. 'Volgens mij is het antwoord op allemaal "nee". Maar laten we beginnen met de afmeting.'

'De afmeting. Je zei driehonderd vijfenzestig, maar heb je de maateenheid duidelijk met de farao afgesproken? Kunnen we er geen driehonderdvijfenzestig Nubische voet van maken? Of Arabische duim? Of Hettitische handbreedte?'

'Jongen, een piramide van driehonderd vijfenzestig Arabische duim is amper groot genoeg om Bastet in te begraven. Wat trouwens een goed idee is als ik hem nog één keer betrap met mijn wandelstok.'

'Nubische voet, dan?'

'Nee joh, dan wordt hij nauwelijks groter dan de piramide voor Djoser en bovendien is de Nubische voet veel te ouderwets voor deze farao. Voor de Hettitische handbreedte geldt iets soortgelijks, die is nog kleiner en nog ouderwets.'

'Hoeveel handzamer wordt het wanneer we de Hebreeuwse el gebruiken?'

‘Hm.... De Hebreeuwse el hè.....?’

Vader pakt de cubit-maatstok die bij de deur staat en loopt naar een stapel tentdoeken die achterin de ruimte ligt. ‘Wij meten altijd in Koninklijke Cubit. Dat staat gelijk aan de afmeting van de linkeronderarm van farao Meni, de eerste koning van het verenigd Egypte, gemeten van zijn elleboog tot aan het topje van zijn middelvinger. Een Hebreeuwse el is de lengte van iemands linker onderarm, althans het botje dat erin zit. Het is ontzettend modern om maten uit te drukken in Hebreeuwse el. Waarschijnlijk sinds we zaken doen met Hebreeuwië. Ik weet trouwens niet om wiens onderarm dat gaat, weet jij wie de koning van Hebreeuwië is?’

Hij haalt de hele stapel tentdoeken overhoop.

‘Pa, ik heb op school alle landen van de hele wereld moeten leren. Hebreeuwië is geen land.’

‘Nou, dan weet ik het ook niet. Wat ik wel weet is dat ik hier ergens mijn maatstokken moet hebben liggen... toen we onze tenten hebben verlaten en alles hier in de hoek hebben gelegd, zijn ze onder deze.... momentje hoor...’

Hij rommelt wat tussen de tentdoeken en komt overeind met een handjevol maatstokken in zijn hand. ‘Hier moet hij tussen zitten. Ja, dit is hem. Kijk, als ik die vergelijk met de cubit, dan scheelt het al gauw twee handbreedten.’

‘Dus als we de farao ervan overtuigen dat we alles moeten afmeten in Hebreeuwse el, dan scheelt dat best veel. De piramide blijft een respectabele afmeting houden, maar het is niet meer zo dat we deze heuvel eerst moeten verwijderen.’

‘Daarmee komen we op jouw tweede vraag: komt de piramide ook op deze heuvel te staan? Ik denk dat we daar met een gerust hart “nee” op kunnen antwoorden. In het afgelopen jaar zijn namelijk nóg twee belangrijke ontdekkingen gedaan, die ik per se in mijn project wil verwerken. Ik hoorde op het paleis dat er eindelijk een doorbraak is in het onderzoek in Gizeh, naar de vraag waarom jouw uitkijkheuvel zich niet verplaatst. Hou je vast: ik had gelijk, er huisde iets in die heuvel. Je

raadt het nooit. Onder het zand zit een immens groot beeld verstopt. Ik durf te wedden dat we allebei flauw vallen als we hem zien, want het schijnt iets onvoorstelbaars te zijn. Hij is minstens dertig cubit hoog en honderd cubit lang. Hij is ongelooflijk oud en in de loop der eeuwen onder het zand gewaaid. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de opgraving. Er zijn kamervragen over gesteld, maar ik hoorde van Chenzira dat Khufu overweegt om de vlakke naast het beeld te gaan gebruiken. Dat was in de eerste dynastie al een necropolis, dus waarom ook niet? Daar zijn minder heuvels, dus er is veel meer ruimte dan hier. Aan de andere kant, Chenzira zelf is erop tegen, al weet ik niet waarom.'

'En de tweede ontdekking is...?'

'De tweede ontdekking is dat er naast het standbeeld een immens grote rotsplaat onder het zand ligt. Gizeh is helemaal geen zandwoestijn, maar een vlakke rots waar een laag zand op gewaaid is. Dus is het de perfecte plek voor zo'n bouwwerk.'

'Is die rotsbodem groot genoeg om een vierkant van driehonderd vijfenzestig Hebreeuwse el op af te passen?'

'Dat kunnen we laten uitzoeken. We geven een paar slaven opdracht om het zand weg te scheppen en dan kunnen we het gaan opmeten. Duizend slaven hebben we nog wel. Weet jij of we ook nog duizend spades hebben? O, jongen, ik heb zo'n zin in dat project!'

Het vergt veel zeuren en aandringen om Chenzira zo ver te krijgen dat hij toestemming geeft voor een persoonlijke ontmoeting met de farao. Met een zuur gezicht wijst hij Hémon en Ahmun het wachtbankje in de hal, waar ze een uur moeten wachten. Ahmun heeft Bastet voor de verandering maar thuisgelaten. Hémon heeft in zijn ene hand zijn wandelstok en in de andere hand een opgerold papyrusvel.

Met een zuur gezicht gaat Chenzira toestemming vragen aan de kamerheer, die weer toestemming moet vragen aan het hoofd huishouding, die weer toestemming moet vragen aan weer iemand anders, totdat ze uiteindelijk mogen doorlopen naar de kamer van de farao. Met een zuur gezicht neemt Chenzira hen mee naar de spreekkamer.

Ze komen in een grote hal van wit marmer. Aan het einde van de hal staan, aan weerszijden van een immense deur, twee gigantische stoelen van olijfhout, bekleed met rood damasten kussens. Daarop nemen ze plaats. Chenzira blijft bij hen staan en zwijgt. Ze wachten. Hémon bestudeert het houtsnijwerk op zijn stoel. Hij schat in dat de stoel drie keer zo oud en vier keer zo zwaar is als hijzelf. 'Zou dit hele paleis het werk van Imhotep zijn?' vraagt hij zich af.

Als Chenzira na een uur plotseling naar de deur stapt en hem opent, komen ze in een nog veel grotere zaal, ook van wit marmer. Langs de wanden staan albasten beelden opgesteld, zo te zien van goden. Ahmun herkent Isis, Nut, Mut, Ra, nog een keer Isis. Na vijf beelden stopt hij met staren, het begint op een overhoring uit zijn jeugd op de tempelschool te lijken. Bovendien is het lastig om de beelden te

herkennen, want de goden worden niet op een consequente manier weergegeven, dus hij moet erg goed kijken.

Aan de overkant van de zaal staat een drie meter hoge gouden troon in de vorm van de god Horus, die zijn vleugels als bescherming over degene heen geslagen heeft, die op de troon zit. Chenzira, die met Hémon en Ahmun meeloopt, doet de deur achter zich dicht. Ze lopen over een smal tapijt van meer dan dertig meter lang om bij de troon te komen; Chenzira loopt niet met hen mee maar blijft bij het begin van de rode loper staan. Armen op de rug, kin omhoog.

Aan beide kanten van de troon staan zes schaars geklede jonge vrouwen zachtjes met waaiers te wuiven. Op de troon zit een jongeman, nauwelijks ouder dan Ahmun. Hij zit dwars, met zijn benen over een armleuning en een kussentje in de rug. Hij leest in een dikke stapel papieren. ‘Dat is Khufu,’ fluistert Hémon tegen zijn zoon. ‘Knielen, zo diep als je kan.’

Hémon en Ahmun vallen op hun knieën en drukken hun voorhoofd op de grond. Er gebeurt niets. De man gaat door met mompelen en mopperen om wat hij leest. Af en toe krast hij er een aantekening bij.

Achter hen kucht Chenzira opvallend. Dan pas merkt de farao hen op: ‘Verrek, nou zie ik het pas! Liggen jullie daar al lang? Sta op, sta op! Er is geen reden om voor mij op de grond te gaan liggen.’

Ze staan op. De farao knipt met zijn vingers en roept: ‘Haal eens even twee stoelen voor mijn gasten.’ Chenzira verlaat haastig de zaal om stoelen te halen.

De farao springt van zijn troon, gooit zijn papieren op een tafeltje en komt met uitgestoken hand naar ze toe. ‘Ik ben Khufu, maar dat wist je misschien al. Welkom, wil je thee? Jullie zijn toch dat architectenduo? Jij daar, eh ... dinges, wil je even thee regelen voor mijn gasten? En schenk mij ook nog maar een keer bij.’

‘Ik ben Hémon en dit is mijn zoon Ahmun, uwe heiligheid, geliefde zoon van Egypte, representant van Horus,’ zegt Hémon.

‘Zeg maar gewoon Khufu,’ zegt Khufu, ‘ik moet zelf ook nog een beetje wennen aan al dat heiligheid van dit, representant van dat, koning van een verenigd Egypte-gedoe. Jou ken ik wel, we hebben wel eens handen geschud. Jullie komen praten over het nieuwe plan, om de

necropolis in Gizeh weer nieuw leven in te blazen, toch?’ Terwijl hij praat schuift hij het tafeltje naar het midden en legt hij zijn papieren netjes op een stapel.

‘Ja, wij hebben opdracht ontvangen via Chenzira voor de bouw van een piramide,’ antwoordt Ahmun als hij merkt dat zijn vader niets zegt.

Chenzira komt weer de zaal in, achter hem duwen twee slaven elk een massieve loodzware olijfhouten stoel waar Hémon en Ahmun op zaten tijdens het wachten, met veel gekraak en geknoers over de marmeren vloer. Chenzira blijft weer bij de deur staan, de slaven zetten hun schouders tegen de stoelleuning. Zeker twee minuten verstrijken, waarbij het gesprek stilligt door de herrie van de enorme stoelen. Een van de meisjes gebruikt de tijd om drie bekers thee in te schenken. ‘Ha, lekker, dank je lieve meid, dank je,’ zegt de farao en geeft haar een tik op haar achterwerk.

‘Dank u wel, uwe hoogheid,’ zegt ze. Haar gezicht verradt geen enkele emotie.

‘Chenzi!’ roept de farao, ‘zullen we deze stoelen voortaan maar hier laten staan? Het is zo’n gedoe om ze telkens te verplaatsen! Misschien moeten we maar klapstoeltjes gaan gebruiken voor bezoekers, dit is eigenlijk te omslachtig!’ En tegen zijn gasten legt hij uit: ‘Chenzira schermt me ontzettend af tegen bezoekers. Dit is pas de derde keer dit jaar dat hij iemand toestaat om rechtstreeks met me te praten. Daarom haalt hij de bezoekersstoelen hier steeds weg. Dat hele bestuursmodel van Egypte zit zo ingewikkeld in elkaar. Als farao word je zodanig op een voetstuk geplaatst dat het contact met het volk helemaal verdwijnt. Misschien moeten we een paar hervormingen doorvoeren, maar zo ver ben ik nog niet. En jullie tweeën, je mag me wel gewoon aankijken hoor.’

De farao gaat op het puntje van zijn stoel zitten en roert in zijn thee.

‘Jawel, uwe hoogheid, heerser van het land van Noet, zoon van Ra,’ zegt Hémon terwijl hij naar de grond staart. Ahmun geeft zijn vader een por en sist: ‘Doe eens normaal, pa.’

‘Hémon, herinner je je niet meer dat we op de borrel bij de ingebruikname van de piramide van Djoser zo gezellig hebben staan praten? Jij hebt toen nog verteld over de projecten die je in Awanu hebt

gedaan. En nu ik farao ben, behandel je me ineens alsof ik een afstammeling van Isis en Osiris ben.’

‘Jawel, uwe hoogheid, almachtige koning van het ondermaanse, afstammeling van Isis en ...’

‘Kun je even ophouden met al die plichtplegingen alsjeblief,’ zegt Khufu, inmiddels een tikje geërgerd. ‘Ga liever zitten en vertel eens hoe het plan precies bij jullie is geland.’

Vader zwijgt.

‘Zoals wij het begrepen hebben,’ begint Ahmun, ‘is het de bedoeling om de hoogvlakte bij Gizeh in gebruik te gaan nemen.’ Zijn vader staart nog steeds naar de grond, dus Ahmun gaat verder: ‘Er moet daar een piramide verrijzen waarin de nieuwste innovaties vertegenwoordigd zijn. Het moet de grootste en meest imposante worden die ooit gebouwd is. Met een grondvlak van maar liefst driehonderd vijftig Hebreeuwse el in het vierkant.’

‘Stop even,’ zegt de farao. ‘Hebreeuwse el? Dat heb ik nooit gezegd.’

‘O, eh... wij hadden begrepen dat ...’

‘Kalm maar, jongen, ik ga je niet meteen veranderen in een nijlgans. Dat kan ik niet eens, al wordt er beweerd dat ik van goddelijke afkomst ben. De Hebreeuwse el is misschien wel een goed idee. We hebben natuurlijk zo veel maatsystemen in dit land dat we een pragmatische keuze kunnen maken. Hoe kwam jij op het idee van de Hebreeuwse el?’

‘We hadden begrepen dat het getal driehonderd vijftig ...’

‘En nog wat,’ vult de farao aan.

‘...driehonderd vijftig en nog wat een belangrijk getal is om terug te laten komen in het bouwwerk. Dus toen hebben we buiten op het pleintje met voetstappen af staan passen hoe groot de piramide zou worden als hij driehonderd vijftig en nog wat cubit zou moeten zijn.’

‘En een kwart,’ zegt Hémon.

‘Juist!’ roept Khufu, ‘dat was het. Driehonderd vijftig en een kwart. Dus toen kwam je erop uit dat hij bij het gebruiken van de cubit...?’

‘... onwerkbaar groot zou worden. Een Hebreeuwse el is veel moderner. De piramide wordt dan nog steeds de grootste ter wereld, maar niet zo onhandelbaar als bij het gebruik van de cubit.’

‘Briljant! Ga door!’

‘Dat was alles. Daar wilden we toestemming voor vragen.’

‘Goed, bij deze: akkoord. En verder?’

‘Verder niks,’ zegt Hémon en hij staat op.

Zijn zoon drukt hem terug in zijn stoel en zegt: ‘Verder wilden we graag uit de eerste hand horen wat het plan was.’

"Hm. Ik meen toch dat ik daar al duidelijk in geweest ben. Hémon, vindt u de instructies ook onduidelijk?’

‘Nee hoor.’ Hémon staat weer op.

‘Alstublieft,’ zegt Ahmun, ‘Kunt u ons uitleggen waarom u in Gizeh wilt bouwen? Dan kunnen we daar rekening mee houden.’

‘Goed dan,’ zucht Khufu. ‘De beantwoording van de vraag “waarom in Gizeh” begint bij de vraag “waarom *niet* in Saqqara, zoals de andere piramides?” Daar zijn een paar redenen voor. Ten eerste wordt het in Saqqara al aardig vol en ten tweede gaat het mij om het gezelschap. Niets ten nadele van mijn beide voorgangers, maar er komen wel steeds meer nieuwe rijke patsertjes die hier hun mastaba neerzetten. Het ene perceel na het andere wordt ingepikt door zo’n omhooggevallen industrieel voor zijn eigen privé-tempel. Er is bijna maandelijks hier een uitvaart van een onbekende kerel die erbij wil horen. En niet alleen onbekende kerels of hun familieleden, maar het raakt zelfs al vol met mastaba’s voor de huisdieren. Katten zijn tot daar aan toe, want die zijn heilig, maar een mastaba voor de papegaai en de cavia gaat mij te ver. Saqqara wordt op die manier een beetje de achterbuurt onder de begraafplaatsen.

De derde reden is heel praktisch: de goedkoopste werknemers zijn vrijwilligers. Al sinds generaties bedenkt de hogepriester een mooi verhaal om de bevolking te enthousiasmeren en dan komen ze in groten getale naar de bouw. In dat opzicht zijn ze veel goedkoper dan slaven, want vrijwilligers nemen hun eigen eten mee en slapen gewoon thuis. Je maakt drie keer per dag een grote pan thee en dan heb je geen kind aan ze. Maar ik heb het idee dat de bevolking rond Inbu-Hedj een beetje

mastabamoeheid gaat vertonen, om het zo maar even uit te drukken. Dat zie je bij jullie huidige project: het is lastig om vrijwilligers te krijgen. Er zijn hier al zo veel mastaba's gebouwd, de mensen gaan weer prioriteit geven aan hun oogst of hun handel. En geef ze eens ongelijk.

Dan kom je op de vraag "waar dan wel?" De plek waar jouw grootvader begraven ligt, Meidum, is een prachtige plek, maar ...' hij gaat zachter praten om te zorgen dat Chenzira hem niet kan horen, '... het is een ander district. Op bestuurlijk niveau is Egypte nog lang niet zo'n eenheid als iedereen denkt. Vanuit Inbu-Hedj is het vreselijk lastig om dingen in Meidum voor elkaar te krijgen. Als we moeten wachten op politieke besluitvorming en inspraakprocedures in een ander district, dan heb ik er een hard hoofd in of hij nog tijdens mijn leven gereed zal zijn. Dus ik heb een plaats nodig binnen het district Aneb-Hedj. Maar laat mijn medewerkers niet weten dat ik er zo over denk, zij vinden dat Egypte één grote goed geleide eenheid is."

Daarna durft hij weer op normale toon te spreken. "Bij de keuze van een plek, vind ik duurzaamheid een sterk argument. Wat ik belangrijk vind is niet per se al die innovaties en de huidige stand der wetenschap. Zoals die driehonderd vijftig dagen die jij noemt. Dat is allemaal wel leuk, maar daarmee zorg je er nog niet voor dat de piramide er over tienduizend jaar nog steeds staat. Nu ik eenmaal farao ben, wil ik dat ook de komende tienduizend jaar blijven. Bij wijze van, bedoel ik. Als ik dit aardse leven verlaat, wil ik in de herinnering van de mensen blijven tot het einde der tijden, dat is het idee. Dus niet alleen de grootste en mooiste piramide ter wereld, maar vooral eentje die alle invloeden van de tijd kan doorstaan.'

'Zoals het lachen van Geb¹⁶,' mompelt vader.

'Wat zeg je? Het lachen van Geb? O, je bedoelt aardbevingen. Ja, precies. Wist je dat de grootste vijand van moderne bouwwerken de aardbeving is? Nog meer dan brandstichting, vernieling tijdens oorlogen of diefstal. Mijn piramide moet in ieder geval aardbevingsbestendig zijn. Ik bedoel, als je dat niet kunt waarmaken, begin er dan maar niet aan. Dus ten eerste wil ik geen geklungel hebben met ongebakken klei, maar

¹⁶ Geb is de god van de aarde. Zijn lach veroorzaakt aardbevingen.

wil ik solide massief materiaal. En ten tweede wil ik ook dat we heel goed kijken naar de ondergrond; die moet stabiel zijn en weinig last hebben van aardbevingen. Vandaar dat ik uitkwam op Gizeh. Wist je dat daar laatst een gigantisch standbeeld is uitgegraven dat er al tweeduizend jaar staat? Dat kan alleen maar wanneer die plek stabiel is. Daarom wil ik de necropolis van Gizeh opnieuw in gebruik nemen. Er is al opdracht gegeven om het zand weg te halen en de rotsbodem vrij te maken.’

Achter in de zaal kucht Chenzira opvallend.

‘Wat is er Chenzi, wilde je iets zeggen?’ roept de farao richting de deur. En aan zijn bezoekers legt hij uit: ‘Hogepriester Chenzira heeft het opgegraven standbeeld vorige week bekeken, het blijkt een sfinx te zijn. Hij vindt de sfinx, als symbool van het dodenrijk, met zijn beangstigende kop en zijn leeuwenlichaam, griezelig.’

En dan schreeuwt hij weer richting de deur: ‘Chenzi! Kom er even bijzitten! Neem zelf even zo’n klapstoeltje mee, wil je? Die staan hiernaast in de berging.’

Hij gaat verder: ‘Het geeft natuurlijk een rare indruk om die plek te gaan gebruiken, wanneer het volk bang is van die sfinx. Daar moeten we iets op vinden. Maar dat lukt wel.’

Chenzira komt aanlopen en klapt zijn stoel open. Hij gaat zitten. ‘Permissie om te spreken, heer?’ zegt hij

‘Jaja, kom, vertel.’

‘Vorige week heb ik namens uwe hoogheid een bezoek gebracht aan de opgravingen in Gizeh. De zaken die daar zijn opgegraven dateren waarschijnlijk uit de eerste dynastie. Sommige tombes zijn nog van vóór de Egyptische eenwording. Van de sfinx kan niet precies gezegd worden hoe oud hij is, maar feit is wel dat hij behoorlijk is aangetast door de tijd. Hij is gehakt uit een natuurlijke rots die zich daar bevond, maar bestaat uit diverse steenlagen van verschillende hardheid. Daardoor heeft hij lelijke slijtplekken. Het is een leeuwenlichaam met een mensenhoofd, maar dat is maar moeilijk te herkennen. Ik wil voorstellen om hem op te ruimen, zodat we het hele bouwterrein kunnen benutten.’

‘Je brengt het mooi, maar je bedoelt: opruimen omdat het een heidens symbool is. De kerk kan helemaal niks met een sfinx.’

‘Dat ook. Sfinxen worden al sinds generaties niet meer gebruikt in de Egyptische kerk. Het is lang geleden een symbool geweest voor dood en verderf, hel en verdoemenis. De sfinx is een bewaker van de hel. Vandaar dat het volk er bang van is. Daarom stel ik voor om hem op te ruimen.’

‘Wat vindt u ervan, meester Hémionu?’ vraagt Khufu. Hij gaat achterover zitten en neemt een slok thee.

‘Ik weet het niet, heer, ik zou de sfinx met eigen ogen moeten zien,’ zegt Hémion zacht.

‘Mag ik mijn mening geven, koning?’ vraagt Ahmun.

‘Tja, het standpunt van je vader is duidelijk: eerst de sfinx bekijken, daarna praten we verder. Volgens mij zijn we klaar.’

Ahmun zegt gauw: ‘Als de sfinx kan worden opgeknapt, dan is het misschien mogelijk om de gelaatstreken wat bij te werken zodat het gezicht op u lijkt, farao. We wilden als eerste graag een toegangsweg aanleggen vanaf de Nijl, in verband met de aanvoer van materiaal, die zou precies bij de sfinx kunnen uitkomen. Daarmee wordt het beeld met weinig moeite een soort bewaker bij de ingang van het terrein.’

Khufu aarzelt een seconde en roept dan: ‘Briljant! Daarmee trek ik als het ware ook alle dynastieën die voor mij geweest zijn naar me toe. Met zo’n stunt wordt het plotseling mijn sfinx! Een schitterend plan!’

‘Ja maar uwe heiligheid, heerser van Opper- en Neder-Egypte, ...’ komt Chenzira tussenbeide.

‘Ik weet wat je zeggen wil, Chenzi, maar we laten ons niet leiden door de angsten van het volk. Let op, we doen het als volgt: Hémion en Ahmun zorgen ervoor dat een beeldhouwer het gezicht van dat ding aanpast, we leggen die weg aan zoals Ahmun voorstelt en jij begint met de herintroductie van de sfinx in de tempels. Ik heb Hémion een deadline gegeven van twintig jaar voor de bouw van het hele terrein, met mastaba’s, tempels en piramide, dus jij hebt genoeg tijd om een leuk verhaal te bedenken. Je geeft dat ding maar gewoon een plek binnen de godsdienst. Kom, ben ik nou de zoon van Horus of hoe zit het?’

‘Jazeker, zoals u wenst, zoon van Horus, heerser van ..’

‘Dus dat is dan bij deze besloten. Ga maar weer in je hoekje staan Chenzira. Dank je.’

Als Chenzira vloekend en mopperend wegloopt, waarbij hij opzettelijk zijn klapstoeltje met veel herrie over de grond laat slepen, zegt Khufu: 'Laat hem maar even, hij trekt wel weer bij. Hij kan er niet zo goed tegen als hij zijn zin niet krijgt.' Hij neemt weer genietend een slokje thee en zegt: 'Verder met het plan. De vorm.'

'Ja, de vorm,' zegt vader. Eindelijk haalt hij zijn tekening tevoorschijn. Hij zet de theebekers van Ahmun en hemzelf op de grond en rolt zijn papyrus uit op het tafeltje.

'Geen trappetjes!' roept Khufu enthousiast uit wanneer hij de tekening ziet. "Ziet er goed uit, licht het eens toe!"

"Een probleem met trappiramides is hun stevigheid, o heerser van het grootste huis. Elke laag die we bouwen heeft verticale wanden en is daarmee gevoelig voor instorting. Daarom is het veel robuuster om kleine laagjes te gebruiken, ter hoogte van precies één steen en deze in een mooie diagonale lijn op te bouwen."

"Op jouw tekening zie je helemaal geen kleine laagjes."

"Nee, dat ziet u inderdaad correct, o heiligheid, hoogte, doorluchtigheid. Ik had bedacht om de buitenkant af te smeren met een witte deklaag van kalkcement."

"Wat is daar de functie van? Extra stevigheid?"

"Eh, ... nee, koning van mensen en dieren, uwe heerlijkheid, schoonheid, verder niets."

"Noem je mij nu schoonheid, of bedoel je dat als antwoord?"

"Nee o toonbeeld van menselijke perfectie, o goddelijkheid, schoonheid. Dat was mijn antwoord. De reden voor de deklaag."

"Ik ben het met je eens dat het erg mooi staat. Zo'n groot strak vlak, schitterend, slechts onderbroken door een majestueuze ingang met twee enorme deuren. Die moet je er nog wel even bijtekenen, dáár.' Hij tikt met zijn vinger op de tekening. 'Ik vermoed trouwens wel dat zo'n deklaag gemakkelijk gestolen kan worden door iemand die kalkcement nodig heeft. Vooruit, doe het toch maar, want het is inderdaad mooi, maar het mag niet betekenen dat je de piramide van ongebakken klei maakt. Dus ook de stenen die je niet ziet, moeten van de hoogste kwaliteit natuursteen zijn, want als de deklaag gestolen wordt of eraf valt door aardbevingen, moet er een toonbaar geheel overblijven. Geld speelt

geen rol, dus maak het zo mooi als je kan. En maak die deklaag maar donkerblauw, dat is wel lekker opvallend. Of nee, hemelsblauw, lekker choquerend.’

Op dat moment zwaait de deur open en een grote man met een witte tulband en een groot wit gewaad roept: ‘Koninklijke hoogheid, uw vergadering over de handelsmissie naar Byblos neemt zodirect een aanvang!’

Farao Khufu springt op en zegt: ‘Dat was het eigenlijk wel. Hadden jullie nog vragen of opmerkingen? Mag ik die tekening houden?’

‘Nou, eh...’

‘Dat is dan duidelijk! Het wordt echt schitterend. Het grootste bouwwerk in de wereldgeschiedenis.’

Hij spreidt zijn armen. Hémon en Ahmun staan ook op. Het is duidelijk dat Khufu hen niet in zijn armen wil sluiten, integendeel. Hij dirigeert ze met gespreide armen richting de deur. Bij de deur komen ze de man met de tulband tegen en de farao zegt tegen hem: ‘We moeten weten wat die lui vragen voor een lading Libanees ceder, wanneer we het uit Byblos halen en in welke valuta we moeten betalen, want dan kunnen we het vergelijken met ...’

De rest kunnen ze niet meer verstaan, hij is al pratende de deur uitgelopen en de andere kant op gegaan. Zonder zijn bezoekers nog een blik waardig te keuren is hij alweer op weg naar zijn volgende vergadering.

Chenzira loopt ver voor hen uit door de gangen.

‘Wat vond je ervan, pa?’

‘Blauw,’ stamelt Hémon.

‘Ja, dat kan nog een probleem worden,’ vindt Ahmun.

‘Fantastisch, hoe komt hij erop. Blauw.’

‘Nee, ik bedoelde juist ...’

‘En zijne heiligheid wil ook tempels erbij en mastaba’s, een heel complex,’ vervolgt Hémon.

‘Ik dacht dat jij farao’s altijd bij hun voornaam of hun bijnaam noemde?’ zegt Ahmun plagerig.

Bij de voordeur aangekomen, blijft Chenzira staan om hen op te wachten. Hij kijkt niet vrolijk. ‘Los van alle megalomane plannen van onze hooggeëerde farao, wil ik jullie op het hart drukken: een piramide is een heilig bouwwerk en verder niets. De wereldse plannen van Khufu zullen geen enkele weerklink vinden in de vergadering van grootvizers, hij zal terug in het gelid moeten. Als de farao overleden is, dan zijn zowel zijn lichaam als zijn bezit én zijn tempels én zijn piramides, onder beheer van de hogepriester en verder niemand. De farao meent dat het bouwwerk het belangrijkste is, dat ziet hij verkeerd. Het enige wat van belang is, zijn de beeltenissen, de schilderijen, de artefacten van het geloof. Er zal bespaard moeten worden op de budgetten van de bouw, ten gunste van de hoogste kwaliteit gouden, diamanten en albasten beelden die ter wereld maar te koop zijn.’

Hij kijkt hem kwaad aan en voegt toe: ‘Dit is de laatste keer dat je rechtstreeks met de farao gesproken hebt. Hij heeft er niets over te zeggen, alle besluiten worden genomen door de kerk. Door de hogepriester. Door mij dus. Is dat duidelijk?’

Nog voordat ze ‘ja’ kunnen zeggen, richt hij zich tot Ahmun en sist: ‘Wij hebben afspraken gemaakt met meester Hémiunu, niet met zijn kleine zoontje. Je doet er goed aan om vóór een bespreking even met je pappie af te stemmen wanneer je je ermee mag bemoeien.’

Daarna doet hij een dreigende stap in de richting van Hémon. Van een paar centimeter afstand kijkt hij hem recht in de ogen en gromt: ‘En als jij mij ooit nog bij mijn keel grijpt, dan zullen ze zwarte puntjes van de as van jouw verkoolde lichaam terugvinden in die mooie blauwe deklaag van je piramide.’ Dan draait hij zich om en verdwijnt.

